

Aan: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Minister E. Kuipers,
ministervws@minvws.nl

En

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Minister P. Adema & Minister van
Natuur en Stikstof, Mevrouw Ch. van der Wal-Zeggelink,
ministerlnv@minlnv.nl

Betreft: bezoek Minister Ernst Kuipers aan WHO Traditional Medicine Global Summit (augustus jl.) en
verzoek tot agendering gebruik wilde, bedreigde dieren en planten in traditionele
medicijnen

Stampersgat, 2 oktober 2023

Beste heer Kuipers, heer Adema en mevrouw van der Wal-Zeggelink,

Ik schrijf deze brief naar u alle drie omdat de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) weliswaar valt onder het Ministerie van VWS maar de handel in wilde, bedreigde dieren alsook CITES beleid, vallen onder het Ministerie van LNV c.q. Ministerie van Natuur en Stikstof. Ook zoönosebeleid welke gelinkt kan worden aan (illegale) handel in wilde dieren, kent bij alle drie de Ministeries een overlap.

Op 17 en 18 augustus jl. vond de eerste [WHO Traditional Medicine Global Summit](#) plaats waarbij ook de Minister van VWS, de heer Kuipers, namens Nederland aanwezig was. De Directeur Generaal van de WHO, de heer Tedros Adhanom Ghebreyesus, gaf tijdens deze top een [openingspeech](#) waarin hij onder andere aangaf;

*“One of the great strengths of traditional medicine is the understanding of the intimate links between the health of humans and our environment. **That’s why WHO is committed to supporting countries to unlock the potential of traditional medicine, through the Global Traditional Medicine Centre in Jamnagar, which I had the honour to launch with His Excellency Prime Minister Modi last year**”.*

Tijdens de top werd ook [duidelijk](#) dat uit de voorlopige bevindingen van de WHO Global Survey on Traditional Medicines 2023 blijkt dat ongeveer 100 landen, TCIM (*traditional, complementary and integrative medicine*) gerelateerd nationaal beleid en strategieën hebben. In veel lidstaten van de WHO maken TCIM-behandelingen deel uit van de lijsten met essentiële medicijnen en essentiële gezondheidszorgpakketten en worden ze gedekt door nationale ziektekostenverzekeringen. Een grote meerderheid van de mensen zoekt traditionele, complementaire en integratieve medische interventies voor de behandeling, preventie en beheersing van niet-overdraagbare ziekten, palliatieve zorg en revalidatie, aldus de survey.

Grote inzet van WHO op traditionele medicijnen

Sinds de opname in 2019 van traditionele medicijnen in de ICD van de WHO, zien we een grote inzet vanuit de WHO om traditionele medicijnen te verankeren in WHO beleid. Zo werd in 2022 het Global Centre for Traditional Medicine (GCTM) in India opgericht. Aldus de WHO in een [verklaring](#);

“The contribution of traditional medicine to national health systems is not yet fully realized, as millions of accredited traditional medicine workers, facilities, expenditures and products are not fully accounted for. Augmenting WHO’s capacities to address these knowledge needs will be a main objective of WHO Global Centre for Traditional Medicine (GCTM)”.

De inspanningen die de WHO aan de integratie van traditionele medicijnen geeft, wordt mede gedreven omdat, aldus de WHO, een [grote meerderheid](#) van de wereldbevolking geen toegang heeft tot de zogenaamde Westerse geneeskunde en dus afhankelijk is van traditionele medicijnen. Tegelijkertijd wordt er door de WHO niet duidelijk uitgesproken en afstand gedaan van het feit dat in een specifiek gedeelte van traditionele medicijnen, gewerkt wordt met bedreigde dier,- en plantensoorten. Juist dit gebruik leidt tot grote druk op dier,- en plantensoorten die hierdoor dreigen uit te sterven. Denk aan de neushoorn, tijger en pangolin (schubdier) als bekendste voorbeelden.

Dat is niet alleen erg voor de diersoorten in kwestie maar ook gevaarlijk voor mensen. Het gaat hier namelijk vaak om illegale handel. Diverse [onderzoeken](#) maken duidelijk dat een aanzienlijk aandeel van deze illegale handel gedreven wordt door de vraag die er is naar specifieke dieren en planten in traditionele medicijnen. Ook in de [EU](#) bestaat het merendeel van inbeslaggenomen wildlife uit zogenaamde 'medicinals'. De recente COVID-19 uitbraak, welke de wereld zo'n twee jaar in zijn greep hield, wordt nog steeds gelinkt aan deze illegale handel. Illegale handel is ook slecht voor de biodiversiteit, iets dat door de WHO juist wordt gezien als essentieel voor de wereldgezondheid. Last but not least; deze handel is ook zeer nadelig voor dat deel van de [wereldbevolking](#) dat al arm is en welke veelal afhankelijk is van de natuur.

Ik wil benadrukken dat wij als organisatie geen bezwaren hebben tegen traditionele medicijnen an sich. En dat we ook mee kunnen gaan in de beredenering van de WHO dat traditionele medicijnen een belangrijke vorm van gezondheidszorg zijn voor een overgroot deel van de wereldbevolking. Wij begrijpen ook dat het daarom van belang is dat de WHO hierin probeert een regulerende rol te spelen. Wat wij echter niet begrijpen is waarom de WHO zich niet duidelijk uitspreekt tegen het gebruik van wilde, bedreigde dieren en planten in een gedeelte van traditionele medicijnen. Omdat veel diersoorten welke geliefd zijn in traditionele medicijnen middels internationale verdragen beschermd zijn, gaat het hier veelal om illegale handel. Dat is een groot gevaar voor de wereldgezondheid alsook voor de biodiversiteit van de wereld.

Ook door uw Ministeries is de urgentie van agendering van illegale handel in wilde dieren erkend en daarom ook opgenomen in het [Nationaal actieplan versterken zoönosenbeleid](#). Hierin wordt o.a. vermeld onder actie 12 (terugdringen (illegale) handel in levende (wilde) dieren en bushmeat);

12.4 Internationale aandacht voor zoönosenrisico's bij handel in (wilde) dieren

In de relevante fora vraagt Nederland aandacht voor zoönosenrisico's die gepaard gaan met de internationale handel en transport in (wilde) dieren.

Traditionele medicijnen waarbij wordt gewerkt met wilde, bedreigde dieren en planten, worden te veel gezien als een probleem van natuurbeschermers

Bij vragen over dit onderwerp, bijvoorbeeld in de Tweede Kamer, wordt vaak gesteld dat de WHO altijd werkt vanuit 'evidence based research'. Door dit steeds te gebruiken, wordt het feitelijk onmogelijk om je zorg uit te spreken. Immers, het gebruik van lichaamsdelen van wilde dieren in traditionele medicijnen, maakt een mens niet gezonder. Het gebruik van de hoorn van neushoorn, geneest je niet van kanker om maar wat te noemen. En dus, lijkt de veronderstelling van beide Ministeries, is dit niet *evidence based* en dus zal de WHO hier ook geen promotor van zijn. Een expliciete uitspraak van de WHO tegen dit gebruik, wordt daarom kennelijk niet als urgent gezien.

Tegelijkertijd is evident dat, in het voorbeeld van de neushoorn, tijger en pangolin, het gebruik van deze dieren in traditionele medicijnen een belangrijke drijver, zo niet de grootste, is voor stroperij op deze diersoorten. Waardoor ze dreigen uit te sterven iets dat slecht is voor de biodiversiteit.

Ook evident is dat het hier veelal gaat om illegale handel wat zeer risicovol is voor de wereldgezondheid.

Het lijkt ons dat beide Ministeries niet blind kunnen zijn voor het feit dat er een toenemende illegale handel is in wilde dier,- en plantensoorten welke direct gelinkt kan worden aan het gebruik in een specifiek gedeelte van traditionele medicijnen. Ik kan een eindeloze lange reeks van media artikelen en/of onderzoeksresultaten bijvoegen die dit onderstrepen maar beperk me tot enkele publicaties van de afgelopen maanden.

- De Vaquita (een soort bruinvis), is praktisch uitgestorven. Er zijn er naar schatting nog maar zo'n tien over. De Internationale Walvissen commissie heeft er recent een [persbericht](#) over uit gestuurd. De reden; het dier leeft samen met de totoaba vis en diens blaas is gewild in [Traditionele Chinese Medicijnen, TCM](#). Daarom wordt dit dier op grote schaal (illegaal) bevestigd en in die netten raken ook Vaquita's klem;
- Autoriteiten van Kruger NP (Zuid-Afrika) geven aan dat er nu naast neushoorns, ook actief stroperij plaatsvindt op [leeuwen](#) in hun park. Deze zijn gewild in traditionele medicijnen zoals muti (Zuidelijk Afrikaanse traditionele geneeskunde);
- In een recente [documentaire](#) over de illegale handel in jaguars in Bolivia die in toenemende mate gestroopt worden voor hun lichaamsdelen die gewild zijn in traditionele medicijnen, stelt een van de veldwerkers die zich hard maken tegen deze handel; *"We have to see the problem of traditional medicine and the extraction of wild animals as a global problem"*;
- In het vorig jaar gepubliceerde [CITES onderzoek](#) naar legale en illegale handel in grote katachtigen wordt o.a. gesteld: *"Demand for tiger products is a threat to nearly all big cats, and, in many countries, this demand is driving poaching and trafficking of a variety of big cat species. In China, the terms "tiger" and "leopard" are used to describe any big cat, and there is reportedly mostly national demand for tiger and leopard products"*.

Uit dit onderzoek wordt duidelijk dat op grote schaal gewerkt wordt met zogenaamde substituten. Bijvoorbeeld; van oudsher wordt de tijger gebruikt in traditionele Chinese medicijnen maar omdat dit dier al bijna uitgestorven is en er dus moeilijker aan te komen is, wijk men meer en meer uit naar vervangende dieren zoals sneeuwluipaard, leeuw, luipaard en nevelpanter. Deze al bedreigde dieren komen hierdoor nog meer onder druk te staan. De pangolin, volgens sommigen nog steeds een dier dat gelinkt kan worden aan de uitbraak van COVID-19, is in Azië al zo goed als uitgestorven waarbij de vraag vanuit traditionele medicijnen, een belangrijke [drijver](#) was. Deze soort wordt nu meer en meer vervangen door de pangolin uit Afrika waardoor ook deze ondersoort dreigt uit te sterven.

Resume kunnen we stellen dat er op grote schaal illegale handel in diersoorten is, gedreven door een specifiek gedeelte van traditionele medicijnen, welke leiden tot grote afnames van populaties. Zoals al gesteld is dit niet alleen zeer betreuenswaardig voor de biodiversiteit van de wereld maar is dit ook zeer risicovol voor de wereld gezondheid.

In het meest recente rapport '[Dreigingsbeeld Milieucriminaliteit](#)' 2021 wordt aangegeven: *"Wereldwijd krijgt wildlife crime niet de erkenning als zware vorm van criminaliteit die het verdient en wordt vaak gezien als enkel een probleem voor natuurbehoud"*.

Zolang er vanuit de WHO geen duidelijke uitspraak komt over het gebruik van wilde, bedreigde dieren en planten in een gedeelte van traditionele medicijnen, terwijl er wel een focus ligt vanuit de WHO op een groei van gebruik van deze traditionele medicijnen, verwachten wij dat de illegale handel in deze dier,- en plantensoorten zullen toenemen.

Dit is niet alleen een probleem van natuurbeschermers maar een probleem voor de gehele wereldbevolking.

Ons pleidooi: agendeer en benoem het gebruik van wilde, bedreigde dieren en planten in traditionele medicijnen expliciet waar mogelijk

In 2022 schreven wij reeds een brief naar uw Ministeries, mede ondertekend door vele natuurorganisaties. In deze brief (dd 9 maart 2022 – kenmerk 3361717-1026298-PG) uitten wij onze zorg over het gebruik van wilde, bedreigde dieren en planten in een specifiek gedeelte van traditionele medicijnen. En verzochten wij de Minister van VWS om tijdens de World Health Assembly van de Wereldgezondheidsorganisatie, de WHO, (22 t/m 28 mei 2022) het onderwerp traditionele medicijnen te agenderen en aan te dringen op een stellingname van de WHO dat het gebruik van wilde, bedreigde dieren in traditionele medicijnen vermeden dient te worden.

Ook in een aangenomen [Tweede Kamer motie](#) wordt de Regering opgeroepen *“om het gevaar van handel en gebruik van traditionele medicijnen en voedingssupplementen, gemaakt van bedreigde diersoorten, in het belang van zowel de volksgezondheid als de biodiversiteit actief aan te kaarten en te laten opnemen bij mogelijke herzieningen van relevante CITES- en WHO-documenten, zoals bijvoorbeeld de herziening van de WHO-richtlijnen voor traditionele voedselmarkten”*.

In het ‘nationaal actieplan versterken zoönosebeleid’, hierboven al vermeld, wordt als één van de actiepunten benoemd dat Nederland in de relevante fora aandacht vraagt voor zoönosenrisico’s die gepaard gaan met de internationale handel en transport in (wilde) dieren.

Hoewel het vanuit diverse invalshoeken van essentieel belang is dat het gebruik van wilde, bedreigde dieren en planten in traditionele medicijnen, waar mogelijk, geadresseerd wordt, zien we dit niet terug tijdens top overleggen en/of in notulen van deze overleggen. Zoals in de bovengenoemde top over traditionele medicijnen in augustus jl. Aldus de WHO [website](#);

“It will be a platform for all stakeholders, including traditional medicine workers, users and communities, national policymakers, international organizations, academics, private sector and civil society organizations, to share best practices and game-changing evidence, data and innovation on the contribution of traditional medicine to health and sustainable development”.

Juist dit overleg, waarbij alle belanghebbende stakeholders aanwezig waren, had ons een uitgelezen mogelijkheid geleken om het gevaar en risico’s van traditionele medicijnen waarbij gewerkt wordt met wilde, bedreigde dieren en planten, te benoemen. Toch zien we in de notulen van dit overleg, hier geen enkele referentie naar. We zien in de notulen eerder een uitnodiging om nog meer in te zetten op de integratie van traditionele medicijnen, met soms uitspraken die ons zeer verontrusten. Zoals in het [Meeting Report: Gujarat Declaration](#) van bovengenoemde WHO top over traditionele medicijnen;

19. Evolve inclusive and multi-disciplinary research methods to capture research, not only on specific active ingredients for pharmaceutical applications, but also on complex, holistic and individualized TCIM and Indigenous knowledges and lifestyle approaches, thereby creating a multidimensional, multi-disciplinary, inclusive, and culturally appropriate evidence base, while maintaining the highest level of scientific rigour and ethical standards.

In een antwoord uwerzijds op deze brief zal u ongetwijfeld melding maken van dat alles uiteraard gebaseerd is op ‘evidence based research’. Maar in deze paragraaf lezen wij toch echt dat er bij traditionele medicijnen ook gekeken moet worden naar ‘kennis van de lokale bevolking’ en dat deze in acht moet worden genomen.

Wij vinden dit zeer zorgwekkend want zoals al diverse malen benoemd in deze brief; in gedeeltes van traditionele medicijnen wordt gewerkt met bedreigde, wilde dieren en planten.

En in veel gevallen is dit te herleiden naar een eeuwenoud gebruik. Met dat verschil dat de mate waarin dit leidt tot druk op bedreigde dieren en planten, alleen maar groter en groter wordt. Zeker naar gelang een groter percentage van de wereldbevolking hiervan gebruik gaat maken.

Wat ons ook dualistisch lijkt, is dat er enerzijds veel aandacht gaat naar 'Indigenous people'. Zo ook in het overleg, hierboven al naar gerefereerd. Maar we zien dit ook terug in top overleggen zoals de recente Convention on Biological Diversity (CBD). In het [Meeting Report: Gujarat Declaration](#) van bovengenoemde WHO top over traditionele medicijnen staat bijvoorbeeld;

30. Ensure full participation of, and consultation with, Indigenous Peoples, including through the establishment of a formal high-level consultation mechanism with Indigenous Peoples linked to the Kunming Montreal Global Biodiversity Framework, to develop, adopt and support the implementation of policies and actions related to the protection of traditional and Indigenous knowledges of health and medicine.

Maar als de lokale bevolking inderdaad zo van belang is, dan juist zou expliciete benoeming van het gevaar dat er ligt in het gebruik van wilde, bedreigde dieren en planten in traditionele medicijnen, van belang zijn. Aldus diverse onderzoeken, zoals dat van de [UNODC](#), is juist de lokale bevolking slachtoffer van illegale wildlife handel;

Wildlife trafficking undermines and threatens the ability and efforts by States to manage their natural resources. It can result in severe economic losses, which particularly affect developing countries that rely on revenue generated by legal trade (Rosen & Smith, 2010). Wildlife, forest, and fisheries crime can threaten rural livelihoods where people's subsistence and income rely on wildlife, including those based on ecotourism.

Verzoek om het gebruik van wilde, bedreigde dieren en planten te agenderen tijdens de komende maanden

Wij willen de Minister(s) daarom wederom verzoeken om het gebruik van wilde, bedreigde dieren en planten in een specifiek gedeelte van traditionele medicijnen, expliciet te benoemen en te agenderen waar mogelijk. Zeker adressering bij de WHO is hierbij van belang. We zien mogelijkheden hiertoe in de komende maanden;

1. Adressering van dit punt bij [World Local Production Forum](#), (WLPF) welke van 6-8 november wordt gehouden in Nederland.

Het speerpunt van dit Forum is "is a WHO initiative that provides Member States and the global community with a regular platform to shape strategies, galvanize collective action, and foster partnerships **on sustainable local production** to improve timely and equitable access to quality assured health products".

De Minister van VWS gaf hierover aan in zijn [brief](#) richting Kamer (20 juni jl.);

Ik heb van de gelegenheid gebruik gemaakt om het wereldwijde belang van een goede toegang tot medicijnen en medische hulpmiddelen te schetsen. Reden voor ons land om in november dit jaar het World Local Production Forum te organiseren.

Wij vragen de Minister om tijdens dit Forum het gebruik van wilde, bedreigde dieren en planten in traditionele medicijnen, te agenderen. Immers, het hebben van een wereldwijde goede toegang tot medicijnen is zeker van belang maar voor de wereldbevolking is het ook van belang dat dit alles op een duurzame (sustainable) wijze gebeurt – precies de doelstelling van het WLPF.

Illegale handel in bedreigde wilde dieren en planten, gedreven door een toenemende vraag vanuit een gedeelte van traditionele medicijnen, kan niet als duurzaam gezien worden.

2. De Executive Board van de WHO stelt in januari van ieder jaar de agenda vast voor de World Health Assembly in mei. WHO aangesloten landen kunnen ook agendapunten en/of voorstel resoluties indienen.

Ziet de Minister van VWS mogelijkheden om als agendapunt naar voren te brengen een resolutie aangaande traditionele medicijnen, waarbij de inzet is dat in dit soort medicijnen, geen bedreigde, wilde dieren en planten gebruikt zouden moeten worden. Dit is ook conform de in de Tweede Kamer aangenomen [motie](#) van december jl.

Aan de Minister van LNV c.q. Minister van Natuur en Stikstof verzoeken wij om bij de Nederlandse inbreng richting CITES, het punt van traditionele medicijnen waarbij gewerkt wordt met wilde, bedreigde dieren (en planten), waar mogelijk te agenderen. De komende Conference of the Parties, CoP 20, staat gepland in 2025. Hiertoe worden nu al voorbereidingen getroffen bijvoorbeeld in vergaderingen van de Standing Committee en Animals Committee. Wij verzoeken de Minister(s) om tijdens deze voorbereidingen te zoeken naar mogelijkheden om het punt van traditionele medicijnen waarbij gewerkt wordt met wilde, bedreigde dieren (en planten) te agenderen.

Graag ontvangen wij uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Simone Eckhardt

Directeur stichting SPOTS

LP van Mallandstraat 46

4754 AP Stampersgat

<https://stichtingspots.nl/> info@stichtingspots.nl

(0031) 06 40947232

Een kopie van deze brief wordt verstuurd naar de Vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit in de Tweede Kamer, alsook naar de Vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport in de Tweede Kamer